

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВСТУПУ ДО СОТ

Табенська О.І., асистент
Вінницький державний аграрний університет

В даній статті проводиться аналіз переваг та недоліків, які спостерігаються в економіці та аграрному секторі України в умовах вступу до СОТ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Актуальність даної проблеми не викликає сумніву. Дослідженням ситуації, що склалася в Україні та прогнозується в майбутньому, займаються зарубіжні та вітчизняні вчені-економісти, представники уряду, керівники стратегічних галузей, сільськогосподарські товаровиробники, зокрема: П.Т.Саблук, О.В. Тимошенко, В.Г.Полонський, М. Роїк, Т.О.Зінчук, О.М.Іваницька, А.О.Горнопольцева, І.В.Ус, В.В.Димед, В.Белашов, В.Балута, О.В.Матюшина, В.А.Предборський, О.М.Сергієнко, О.М.Гриб, Р.П.Мудрак, О.В.Скидан, Б.Демко, Д.Бенч, О.В.Білик.

Постановка проблеми. На сучасному етапі досить актуальним для України залишається питання інтеграції до міжнародних організацій. Варто згадати, що в 2006 році нашій країні надали статус країни з ринковою економікою, хоча в реальному житті трансформаційні зміни в економіці та сільському господарстві, зокрема продовжують відбуватися. Ситуація, яка виникла значною мірою пов'язана з продовольчою проблемою, підвищенням ціни на енергоресурси, глобальним потеплінням та вимагає перегляду економічної політики не тільки в окремій країні, а й в усьому світі взагалі. Варто зазначити, що Україна знаходиться в досить вигідному геополітичному становищі і тому необхідно, в повній мірі, використати дані переваги та перспективи співпраці з провідними міжнародними організаціями, зокрема Світовою організацією торгівлі.

Матеріали та методика досліджень. Дослідження проводились на основі аналізу статистичних даних діяльності сільськогосподарських підприємств України і економічно розвинених країн світу, а також країн з перехідною економікою та огляду літературних джерел. Основний метод досліджень, що використаний автором в роботі – аналітичний.

Результати дослідження. Розглянемо основні засади формування та принципи СОТ. Дана міжнародна організація стала правонаступницею ГАТТ (Генеральної угоди з тарифів та торгівлі), яка набрала чинності з 1947 року. Що стосується динамічного розвитку ринку послуг в Україні, Генеральна угода про торгівлю послугами, зазначає в своїх дослідженнях Д.Бенч, дає змогу значно

*Науковий керівник доктор економічних наук П.К.Канінський
покращити умови співпраці на ринку послуг між країнами –членами СОТ. Створення сприятливих умов для торгівлі послугами дасть змогу на зниження

цін, покращення фінансового стану бізнесових структур, допоможе ефективному розвитку малого та середнього підприємництва [1, с.6-9].

З огляду на позитивні наслідки для основних галузей економіки, що гармонізують українське законодавство, вступ України до СОТ дає можливість розширенню сфери банківських послуг на основі нових технологій, скасування квот на експорт української продукції до країн ЄС, усунення кількісних обмежень, ефективне вирішення торгових спорів, доступ до ринків 152 країн світу, збільшення обсягу іноземних інвестицій, технологічне переоснащення виробничих потужностей та удосконалення ринкової інфраструктури, значне фінансування соціальних програм.

Але необхідно зазначити, що негативними наслідками для деяких галузей економіки вчені вважають: зацікавленість іноземних банків в прибутковості своїх безпосередніх власників; залишаються в програші машинобудування, особливо автомобіле- та суднобудування, машинобудування для аграрної сфери. Найбільшої уваги потребує сільське господарство, яке не має належного захисту від інноваційної конкурентоспроможної продукції іноземних виробників, а також перегляд тарифів та субсидій, спеціалізація на стратегічних для України продуктах, які вітчизняні товаровиробники мають виготовляти якісно та за належними стандартами [2, с.19-27].

Розглянемо коментарі вчених-економістів, які стосуються окремих галузей АПК. Співпрацюючи з країнами - членами СОТ, наприклад, молочна галузь буде мати змогу реалізувати свою якісну продукцію в країнах Південно-Східної Азії. А, загалом, позитивно позначаться зміни в економіці та сільському господарстві на споживачів. Зменшать тарифи на курятину, свіжі овочі. Мито на алкогольні напої буде поетапно зменшуватися. Внутрішні ціни придуть у відповідність зі світовими. Виграють від вступу в дану міжнародну організацію також кондитери та зернотрейдери. Але варто зауважити, що в досить складну ситуацію потраплять овочівники, які вирощують продукцію в тепличних комбінатах. Що стосується м'ясопереробних підприємств, то в умовах, що склалися на ринку вони змушені будуть підвищувати ціни на сировинні ресурси, які надходять на переробку, що значно вплине на споживачів даної продукції.

Зміни в економічній діяльності України на світовому ринку також буде помітною і на ринку праці, вважають українські вчені. Що стосується безробіття на селі, закриття значної кількості переробних заводів, малих та середніх підприємств, як прогнозують експерти, Ю.Михайлов зауважує, що відбудеться збільшення робочих місць в промисловій сфері в модернізованих та мобільних структурах, а також в сфері, що надає якісні послуги населенню [3, с.6-8]. Розглянемо напрямки реструктуризації АПК на рівні областей та районів. Подільському регіону варто звернути увагу на позитивний досвід перебудови регіонального АПК в Полтавській, Дніпропетровській, Харківській областях. В умовах кризової ситуації, що зберігається в аграрній сфері, необхідно спочатку звернути особливу увагу на інновації за допомогою яких можливо провести перебудову в межах всієї країни, зазначає провідний вчений-економіст П.Т.Саблук. На другому етапі пропонується впровадження та

практичне використання нових технологій. Необхідно врахувати негативні тенденції, що спричинені нехтуванням заощадження енергетичних, інвестиційних ресурсів, проблеми пов'язані з диспаритетом цін.

Роль держави в регулюванні аграрної сфери має полягати в забезпеченні розвитку ринкової інфраструктури, модернізувати стратегічні моделі саме на регіональному рівні. Залучення іноземних інвестицій, вважає вчений, варто впроваджувати на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях, створити галузеві програми з стратегічних видів аграрної продукції та продовольства. Діяльність створених галузевих центрів має полягати в кооперуванні виробництва, моніторингу цін, вивченні попиту та пропозиції на ринку. Для виготовлення конкурентоспроможної продукції на певному сегменті ринку пропонується враховувати природно-кліматичні умови, звичаї та уподобання населення та спеціалізацію промислових підприємств регіону.

Також необхідно врахувати рекомендації вчених Інституту аграрної економіки УААН, які радять визначити певні зони, які будуть займатися виготовленням конкурентоспроможної продукції на експорт. Збільшення експортного потенціалу вітчизняної продовольчої продукції прогнозується в 2011 р.- до 30%. Рекомендується активно використовувати зарубіжний та вітчизняний досвід діяльності інтегрованих структур корпоративного типу, які будуть реалізовувати продукцію на міжнародних ринках, яка буде відповідати світовим стандартам якості. Для захисту вітчизняних товаровиробників від дешевої імпортової продукції варто удосконалювати механізми діяльності всіх складових ринкової інфраструктури [4, с.10-14].

Конкурентна боротьба на світових ринках, зазначає О.В.Білик, спонукає до підвищення продуктивності праці, гострої боротьби саме за споживача та не дає змогу з'являтися на ньому новим підприємствам. Вчені зазначають, що конкурентоспроможність характеризують такі важливі аспекти: технічні, технологічні, економічні, екологічні, організаційні. На практиці доведено, що високий експортний потенціал країни впливає на її загальний економічний розвиток. На світових ринках значно вищі стандарти якості товарів та послуг, а даний фактор вважається найважливішим для конкурентоспроможності. Вдала організована система стандартів якості дозволяє зменшити трансакційні витрати на рекламу, вивчення сегментів ринку, виробництва продукції і підвищення ефективності в розбудові аграрних ринків [5, с.33-36].

Вступ України до СОТ вимагає продовження моніторингу національного законодавства, узгодження тарифних знижок. На думку українських вчених відбудеться зменшення тарифних і нетарифних обмежень; визначення товарного наповнення експорту; більш прогресивні норми та стандарти якості; дипломатичне вирішення спорів; тісна співпраця з Росією; вихід на зовнішні ринки; досконалий захист від недобросовісного імпорту. Переваги для вітчизняних товаровиробників полягають в регулюванні платіжного балансу; запобіганні загрози імпорту; ефективно обмеження імпорту, що пов'язаний з санітарними стандартами; використання антидемпінгових та компенсаційних заходів [6, с.37-39].

Ситуація, яка склалася в аграрній сфері України на сьогоднішній день, особливо в стратегічній – цукровій галузі, викликає занепокоєння. Існує тенденція, коли потужні вертикально інтегровані структури витісняють з ринку малі та середні підприємства. Особливо гостро постає дане питання в умовах вступу нашої країни до СОТ, тому, що дрібні переробники виготовляють майже 60% продукції (цукру), зауважує М.Роїк. На його думку в 2008 році в зв'язку з реформуванням цукрового ринку в ЄС, в Україні зменшаться площі під цукровими буряками до 450-500 тисяч гектарів. Тому необхідно на державному рівні надавати дотації вітчизняним товаровиробникам на рівні 1200-1500 гривень на гектар. Прогнозується виробництво в Україні цукру на рівні 3-3,2 мільйона тонн, з них 0,8-1,1 можливо використати для реалізації на зовнішніх ринках та для виготовлення біопалива, виконуючи зобов'язання співпраці з СОТ. До 2012 року варто запровадити обов'язкові державні дотації сільськогосподарським товаровиробникам [7, с.37-39].

На світовому ринку до 2013 року планується значно скоротити допомогу держави у вигляді експортних субсидій. В ЄС також фермери захищені субсидіями від непередбачуваних наслідків: молочна промисловість, цукор, фрукти, овочі, м'ясо і т.д. В США аграріям надаються короткострокові пільгові кредити. За висновками провідних міжнародних організацій протягом 2005-2014 років буде спостерігатися зниження аграрного виробництва у світі. Зарубіжні вчені прогнозують зацікавленість аграріїв у вирощуванні органічної харчової продукції [8, с.88-99].

Висновки. Заходи, які необхідно активізувати українській державі, зазначає О.Сергієнко: створення сприятливих умов для розвитку фінансового ринку; покращення інвестиційного клімату в країні; перегляд спеціалізації України в міжнародному поділі праці; зменшення тиску імпоротної продукції; впровадження нових технологій на комерційній основі [9, с.55-59]. В зв'язку із змінами на світовому ринку, в умовах діяльності СОТ зазначено, що окрема країна має зарезервувати заходи захисту внутрішнього ринку, а також відмовитись від пільгового статусу ВЕЗ. Варто забезпечити виділення товарної спеціалізації українського експорту, гігієну та якість вітчизняних товарів, спрощення оформлення вантажу. Підписання угоди з СОТ безпосередньо вплине на державне регулювання економіки і буде сприяти забороні для вітчизняних товаровиробників пільгового оподаткування, а також прямого регулювання, чи погашення заборгованості держави. Державні закупівлі мають відбуватися лише на конкурсній основі при забезпеченні однакових умов для вітчизняних та іноземних виробників. Вступ України до даної міжнародної організації, як зазначають експерти, має як позитивні, так і негативні наслідки. Держава повинна створити привабливий інвестиційний клімат, змінити українське законодавство, модернізувати виробництво для виготовлення конкурентоспроможної продукції у відповідності із світовими стандартами якості.

Література:

1.Д.Бенч. Не такий страшний СОТ. Фінансові ринки України в найближчій перспективі // Консалтинг в Україні.- 2008.-№1-2 (42-43).- с.6-9.

- 2.Б.Демко.Що дасть Україні вступ до СОТ // Податкове планування.- 2008.-№2.- с.19-27.
- 3.Ю.Михайлов. Вступ до СОТ- крок до нового й кращого життя // Пропозиція.- 2008.- №3.- с.6-8.
- 4.П.Т.Саблук. Глобальна та національна проблеми в аграрній економіці України // Збірник наукових праць Луганського національного університету/ За ред. В.Г.Ткаченко.- Луганськ: Вид-во ЛНАУ, 2004.- №34 (46).- с.10-14.
- 5.О.В.Білик. Шляхи підвищення конкурентоспроможності продукції АПК в період вступу України до СОТ // Збірник наукових праць Луганського національного університету/ За ред. В.Г.Ткаченко.- Луганськ: Вид-во ЛНАУ, 2004.- №34 (46).- с.33-36.
- 6.Л.Л.Вакуленко. Основні переваги від вступу України до СОТ// Збірник наукових праць Луганського національного університету/ За ред. В.Г.Ткаченко.- Луганськ: Вид-во ЛНАУ, 2004.- №34 (46).- с.37-39.
- 7.М.Роїк. Україна може стати імпортером цукру // Пропозиція.- 2008.-№1.- с.40-43.
- 8.О.М.Сергієнко.Вступ до світової організації торгівлі як вектор зовнішньоекономічної політики України // Формування ринкових відносин в Україні.- 2007.- №3.- с.55-59.
- 9.О.В.Шубравська. Ризики розвитку аграрного сектора економіки України в умовах лібералізації зовнішньої торгівлі// Економіка і підприємництво.- 2008.- №34 (46).- с.88-89.

УДК 631.164.23:6647

СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ ЗЕРНОПРОДУКТОВОГО КОМПЛЕКСУ РЕГІОНУ

Ціхановська В.М., к.е.н., ***Томчук С.В.***, асистент
Вінницький державний аграрний університет

Розглянуто інвестиційну діяльність Вінницької області, зокрема зернопродуктового комплексу. Проаналізовано залучення іноземних інвестицій на підприємства Вінницької області.

Вступ. На сучасному етапі радикальних трансформаційних перетворень стабільний і ефективний розвиток зернопродуктового комплексу потребує використання дієвих інструментів організаційно-господарської та економічної політики як на державному, так і на регіональному рівнях. Основними складовими такої політики є інвестиційна діяльність.

Інвестиції та інвестиційна діяльність – один з найважливіших чинників вирішення найбільш гострих та суттєвих проблем розвитку зернопродуктового комплексу країни та її окремих регіонів, оскільки сприяє прискореному розвитку підприємств, впровадженню передових технологій та перспективних напрямів виробничо-господарської діяльності.

Постановка задачі. Значна частина сільськогосподарських та переробних підприємств зернопродуктового комплексу сьогодні відчуває нестачу власних коштів для повноцінного розвитку виробничої діяльності. Низький рівень матеріально-технічного забезпечення цих підприємств унеможливорює ведення